

Аксьонов Єгор Максимович,
курсант факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування

науковий керівник:

Миронюк Роман Вікторович,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРИРОДИ ІНСТИТУТУ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Нормативно-правові бази багатьох країн світу, особливо європейських визначають особливий порядок адміністративних проваджень справ щодо правопорушень, скоєних дітьми, або щодо таких, що вчинилися за участі дітей. На жаль, положення сучасного Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) не передбачають спеціальних вимог та визначень таких учасників адміністративного правопорушення як діти-свідки, діти-жертви або діти-порушники. У той же час КУпАПом регламентована відповідальність дітей, що скоїли адміністративне правопорушення, за яке можуть бути застосовані певні заходи впливу щодо них.

Ст. 13 КУпАП зазначає: особи, що вчинили адміністративне правопорушення у віці від шістнадцяти до вісімнадцяти років, підлягають застосуванню щодо них заходів впливу, передбачених ст. 24-1 цього кодексу. Ці ж особи можуть бути піддані адміністративній відповідальності на загальних підставах, якщо вони скоїли адміністративні правопорушення, передбачені ст.ст. 44, 51, 121-127, ч.1-3 ст. 130, ст. 139, ч.2 ст.156, ст.173, ст.174, ст.185, ст.190-195 КУпАП. Ураховуючи характер вчинених дій, що складають адміністративне правопорушення, та особи-порушника, до таких осіб можуть застосовуватися заходи впливу, передбачені ст. 24-1 КУПАП [1].

Слід зазначити, що система підліткової юстиції існує більше ста років. Перший суд підлітків був створений у 1899 році в США. Термін «ювенальної юстиції» почав застосовуватися в Україні вперше у 2003 році. Дане поняття походить від латинського слова «juvenalis» (юнацький) та «justitia» (правосуддя). У даний час ювенальна юстиція – це інститут, який обумовлює здійснення профілактичної роботи щодо проявів злочинності підлітків, а також психологічної реабілітації неповнолітніх, які скоїли правопорушення, так і неповнолітніх, які стали жертвами даного діяння [2].

Забезпечення та контроль за дотриманням прав дітей-жертв, дітей-

свідків адміністративного правопорушення вважаються складовими правосуддя, а також ювенальної превенції. Із огляду на це вважається доцільним проведення аналізу законодавству, що стосується даних положень. Верховною Радою України у березні 2009 року було прийнято Закон України (далі – ЗУ) «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року» [3]. Даний нормативно-правовий акт було затверджено з метою забезпечення ефективного здійснення роботи механізму захисту прав дітей в Україні. Під час його формування були використані вимоги «Конвенції ООН про права дитини» [4], були ураховані положення «Декларації тисячоліття ООН» [5] і стратегії прийнятого Підсумкового документа Генеральною Асамблеєю ООН «Світ, сприятливий для дітей» [6].

Вищезазначеним законом були визначені пріоритетні напрями щодо винайдення та реалізації системи ювенальної юстиції шляхом реформи судової системи. Ця реформа має поліпшити національне законодавство у сфері захисту прав дітей, удосконалити превентивну та профілактичну роботу з аспекту запобігання скоєнню дітьми адміністративних та інших правопорушень, створити ефективну систему реабілітації неповнолітніх, які вчинили правопорушення. Даний закон визначає за обов'язок державних органів удосконалити систему соціальної роботи у сім'ях, що мають дітей та опинилися в складних життєвих умовах.

Із метою виконання цього нормативно-правового акту, починаючи від 2010 року, Кабінетом Міністрів України були складені певні плани дій. Українські громадські організації проводили моніторинг й аналізували якість виконання цих програм та ефективність їх розроблення. у результаті розроблювалися рекомендації щодо вдосконалення державної політики, що стосувалася забезпечення та дотримання прав неповнолітніх в Україні.

Отже, слід зазначити, що з наведеного аналізу нормативно-правових та інших підзаконних актів України, а також міжнародних документів впливає доцільність та необхідність дослідження інституту ювенальної юстиції в Україні. Отже, пропонуємо залучити до такого дослідження правників, які мають змогу оцінити та визначити перспективні шляхи вдосконалення національного законодавства щодо регламентації діяльності ювенальної юстиції щодо/стосовно протидії та профілактики адміністративним правопорушенням, що скоюються неповнолітніми, а також реабілітації таких осіб, і осіб, які виступають у зазначених діяннях жертвами або свідками.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984. № 8073-Х. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10> (дата звернення: 02.11.2021).

2. Закірова С. Ювенальна юстиція в Україні: проблеми, перспективи. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ СТАЗ НЮБ ФПУ. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2734:yjuvenalna-yustitsiya-v-ukrajini&catid=8&Itemid=350 (дата звернення: 02.11.2021).

3. Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року: Закон України від 05.03.2009. № 1065-VI. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1065-17> (дата звернення: 02.11.2021).

4. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989. Організація Об'єднаних Націй. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_021 (дата звернення: 02.11.2021).

5. Декларація тисячоліття організації Об'єднаних Націй: Міжнародний документ від 08.09.2020. Організація Об'єднаних Націй. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_621 (дата звернення: 02.11.2021).

6. Декларация и план действий. Мир, пригодный для жизни детей от 10 мая 2002 года. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU02101> (дата звернення: 02.11.2021).

Антипова Аліна Костянтинівна

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічного розслідування

науковий керівник:

Миرونюк Роман Вікторович

професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
Університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ САНКЦІЙ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

Важливим аспектом нормального функціонування будь-якого суспільства є підтриманням державою громадської безпеки та порядку. Саме тому вона має обмежувати людей певними обов'язками, та передбачати юридичну відповідальність за їх порушення. У аналізованому питанні важливе місце посідає адміністративний примус, що застосовуються насамперед із метою виховання особи.

На сьогодні ми можемо спостерігати збільшення кількості вчинення адміністративних правопорушень неповнолітніми особами, відтак, із метою зменшення даних проявів протиправної поведінки, законодавець повинен застосовувати адміністративні санкції.

Вивчаючи вітчизняне законодавство у сфері застосування адміністративних стягнень до неповнолітніх, ми не можемо не звернути увагу на досить вузький перелік справ, за якими даних осіб можна притягнути до відповідальності на загальних підставах. Також важливим аспектом виступає той факт, що у разі вчинення зазначеними особами